EX.

כסיתא איכא דאמרי ערונים ערמונים אלמוגים

ערונים ערי ערמונים דולבי אלמוגים כסיתא:

בֹתני׳ בתוך שני אילנות בתוך שדה

חבירו הרי זה לא קנה קרקע רבי מאיר אומר

קנה קרקע הגדילו לא ישפה ייוהעולה מן

הגזע שלו ומן השרשים של בעל הקרקע יואם מתו אין לו קרקע יקנה שלשה קנה

קרקע ההגדילו ישפה יוהעולה מן הגזע ומן

השרשין שלו יואם מתו יש לו קרקע:

גבו' • תנן התם יהקונה שני אילנות בתוך

של חבירו מביא ואינו קורא ר"מ אומר מביא

וקורא אמר רב יהודה אמר שמואל מחייב

היה ר"מ אף בלוקח פירות ו מן השוק ממאי

מדקתני משנה יתירא מכדי תנא ליה דיש

לו קרקע פשימא דמביא וקורא אלא ש"מ

מחייב היה ר"מ אף בלוקח פירות מן השוק

והא כתיב יאשר תביא מארצך ההוא

מלמעומי חוצה לארץ והא כתיב['] אדמתך

למעומי אָדמת עכו"ם והכתיב יאשר נתתה לי

דיהבת לי זוזי וזבני בהו מתיב רבה 'הסונה

אילן אחד בתוך של חבירו יימביא ואינו

קורא לפי שלא קנה קרקע דברי ר"מ תיובתא א"ל ר"ש בן אליקים לר' אלעזר

מסורת הש"ם

לם א מיי׳ פכ״ד מהל׳ זכירה הלכה ו מכירה הנכה ו סמג עשין פג טוש"ע ח"מ סימן רטו סעיף ט: מ ב מיי שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף י: מא ב מיני שת הלכה נ מוש"ע שם סעיף ט: מב ד מיי שם הלי ה טוש"ע שם סעיף ו: בוג ה ו מיי׳ שם הלכה ה מוש"ע שם ס"ם: : כורים ה"ד: בור ט מיי׳ שם פ״ב הלכה

הגהות הב"ח

(מ) גמ' ר"מ אף בלוקח פירות האילן ממאי כל"ל ותיכות מן השוק נמחק וכן :בסמור

לעזי רש"י

קוריי"ל [קורי"ל]. י זלמוג. אינות. ביי״ש. גרגירים. לדיי״ר [לוריי״ר]. דפנה. קיישטניי״ר. . [קשטיניי"ש]. עץ ערמון.

רבינו גרשום

שלועזין שפ״א. ערי. ביי״ש: כסיתא. בלע״ז קוריי״ל. קורלו: פּים׳ :ביי״ש אם הגדילו. הנופות שהיו מתרחבות הרבה לכאן ולכאן אע"ג שהצל רע לבית השלחין לא ישפה המוכר השלחין לא ישפה המוכר לענפין. כלומר לא יקצוץ אותן ענפין דמצי למימר הלוקח כי היכי דאין לי בקרקע שלך כלום שאם ייבש האילן אין [לי] רשות לנטוע אחר במקומו ה"נ אין לך רשות באילנות כלום לשפות. ואותן בדי שעולין מן האילן עצמו בסמוך לארץ דלוקח הוי משום דהאילן שלו: ומן השרשין. שהן 6) ברחוק האילן של בעל הקרקע משום דכקרקע דמי: ואם מתו. האילנות שיבשו אין . להם קרקע ליטע אחרים במקומו: הגדילו. הענפים בנוקו כן הגרילה. הענפים חוץ מקרקע שלו ג') ששייר לאילנות: ישפה. המוכר וון מקו קע שלו כ) ששירו לאילנות: ישפה. המוכר מפני שהצל רע לבית השלחין: מביא. בכורים: וואינו קורא. משום דלא קנה קרקע: אפיי בלוקח פירות מן השוק. מביא וקורא: מכרי תנא ליה. ר' מאיר במתני' דהקונה ב' . אילנות יש לו קרקע כיון דאשמועינן דיש[']לו ממילא שמעי׳ לו בדוכתא אחריתא דמביא וקורא. אלא לאו ש"מ להכי דלוקח פירות מן השוק דמביא וקורא: והא השוק דמביא וקוו ה. כתיב אשר תביא מארצך. ולהיכא דלקחן מן השוק לאו ארצו היא: למעוטי אדמת עכו"ם. דאי קבלה באריטות או בקבינות אינו מביא וקורא דלאו אדמתך קרינן ביה: והא כתיב אשר נתתה לי ה'. ולהיכא דלקחן מן השוק לא מצי למקרי הכי: ומשני היינו דיהבת לי זוזי וזבני בהו

א) אולי נ״ל שהן בתוך מ) מודי לילי שהן בנוק הקרקע של בעל הקרקע. ב) נראה דל"ל ששייך לאילנות. ערמונים אין זה שקורין ערמונים אין זה שקורין קשטניי"ס דהא בפ׳ לולב הגוול (סוכה דף לב:) אמר

ענף עץ עבות שענפיו חופין את עלו ואיזה (זה) הוי אומר זה הדם ופריך ואימא זיתים בעינן עבות וליכא ואימא דולבא ואי ערמון שהוא דולבא

היינו קשטניי"ס מאי פריך הלא אינו ען עבות: ממאי מדקתני משנה יתירה. סוח"ת והא דתנא בסיפא במסכת בכורים (פ"ח משנה יא) הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו מביה וקורה ר"מ חומר הפי׳ שנים אמאי איצטריך ההיא משנה כיון דלרבנן קונה קרקע א"כ פשיטא דמביא וקורא וכי תימא איידי דנקט ר"מ שנים מביא וקורא נקט נמי שלשה לרבנן דמביא וקורא מ"מ אמאי אינטריך תו דברי ר"מ בסיפא דהתני ר"מ אומר אפי׳ שנים מביא וקורא וכי תימא איידי דתנא רבנן תנא נמי ר"מ א"כ מאי קשיא ליה הכא משנה יתירא דלמא איידי דתנא רבנן תנא נמי ר"מ דלרבנן אילטריך לאשמועינן דמביא ואינו קורא דלקמן בעי מאי טעמא דרבנן בשני אילנות ועוד חימה לרשב"א דאי מחייב ר"מ בלוקח פירות מן השוק בסיפא דקאמר ר"מ אפי׳ שנים הוה ליה למימר אפי׳ לקח פירות מן השוק: ההוא למעוםי חוצה לארץ. והכי נמי דריש בפרק ראשית

הגז (סולין דף קלו. ושם) ארלך למעוטי חולה לארך וחימה אמאי

מאי אינטריך מיעוטא הא אמר בסוף פ״ק מאור בסוף פ״ק מאור פון פ״ק מלוה כל מנוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ ויש מפרשים משום דבכורים איתקשו לבשר בחלב א דכתיב (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך וגו' לא תבשל גדי בחלב אמוי ובמכלתא בהדיא מקיש להו וס"ד שיהו נוהגין אף בחולה לארץ כמו בשר בחלב ולרשב"א נראה דלא חשיבי בכורים מלוה תלויה בארץ דלא דמי לתרומה ומעשר וחלה דהתם גוף הפירות מחוייבין בתרומה דטבל נינהו ואסורין באכילה ולכך חשובין הן תלוין בארץ אבל בכורים אין החיוב תלוי בפירות אלא באדם דאין נאסרין באכילה אע"פ שלא הפריש מהן בכורים ועוד מדלא חייב תרומה ומעשר עד שיתמרח בכרי מוכח שהחיוב חלוי בפירות לפי שלא הגיע עדיין זמן חיובן אבל בכורים ודאי חובת הגוף נינהו כע"ז דילפינן מינייהו בקדושין (דף ה.) שאין החיוב תלוי בפירות אלא באדם ואפי׳ בעודן באילן מתחייב כדתנן במסכת בכורים (פ"ג מ"א) כילד מפרישין בכורים יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה אשכול שביכר הושרו בגמי ואומר הרי אלו בכורים ואע"ג דאם אין לו [אינו] חייב לקנות מ"מ חובת הגוף נינהו כמו חובת לילית דאע"ג דאין חייב לקנות טלית

כשאין לו חשיב חובת הגוף: למערמי ארמת עבו"ם. רשב"ם גרס והא תרי אדמתך כתיבי ולפי שקשה לו אידך אדמתך למה לי מגיה הספרים והא כתיבי תרי אדמתך חד למעוטי אדמת עכו"ם וחד למעוטי אדמת גר^ב ובחנם דחק עלמו דחד אדמתך דרשינן בפ"ק דבכורים הנוטע בתוך שלו והבריך לתוך של חבירו או לתוך של רבים הרי זה אינו מביא משום דכתיב אדמתך עד שיהו כל הגידולים מאדמתך^ג ודוקא לוקח פירות מביא וקורא לר״מ ולא מבריך בשל חבירו דכיון דקנה מחבירו חשיב אדמתך ועוד לית לן למעוטי לוקח מגר כיון דגר עלמו בר הבאה הוא כדתנן (שם פ״א מ״ד) אלו מביאים ולא קורין הגר מביא ואינו קורא לפי שאינו יכול לומר אשר נשבע לאבותינו לחת לנו ומכח ההיא משנה לא היה מניח רבינו תם לגרים לברך ברכת הזימון לפי שאינו יכול לומר שהנחלת לאבותינו ארץ טובה וקתני נמי (שם) כשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר אלהי אבות ישראל וכשהוא מתפלל בבית הכנסת אומר אלהי אבותיכם ואם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבוחינו ולר"י נראה דשפיר מלי אמר גר לאבוחינו ולא קיימא לן כההיא משנה אלא כר"י דפליג עלה כדאיתא בירושלמי (בכורים פ"א) דאמר חני בשם ר"י גר עלמו מביא וקורא מאי טעמא דאמר קרא (בראשית יז) כי אב המון גוים נחתיך לשעבר היה אב לארם מכאן ואילך לכל גוים ר׳ יהושע בן לוי אמר הלכה כר״י עובדא אתא קומי רבי אבהו ואורי כר״י והא דאמר בפרק בתרא דמכות (דף יט.) כיון דאיכא גר דבעי למימר אשר נשבע לאבוחינו ולא מלי אמר אתי שפיר כר"י וסמיך אלחת לנו דסיפיה דקרא והא דאמר ר"י בירושלמי דמביא וקורא דוקא גר מבני קיני חותן משה דמלי אמר לתת לנו שנטלו חלק בארץ כדכתיב והיה הטוב ההוא אשר ייטיב וגו' והטבנו לך (במדבר י) שנתנו להן דושנה דיריחו כדאמר בספרי™ והכי נמי חניא בתוספתא דבכורים ר״י אומר כל הגרים מביאים ואינם קורים ובני קיני חותן משה מביאים וקורים ור״ת אומר דההיא דירושלמי משבשתא היא דהיכי מצי למימר גר קורא אפי׳ מבני קיני ארמי אובד אבי דהיינו יעקב הורד מצרימה וירעו אותנו ויוליאנו וההיא דתוספתא מוקי באמו מישראל דמלי אמר לאבותינו וכן לתת לנו אם הוא מבני קיני ופליג אמתניתין דמס' בכורים דקחני באמו מישראל מביא וקורא ולר"י נראה דמחניחין נמי איירי בבני קיני ולא פליג משום דאמו מישראל לא מהני ליה למימר לחח לנו דהא אמו עלמה אינה קוראה כדתנן במחניתין (בכורים פ״א מ״ה) האשה והשליח והעבד וטומטום ואנדרוגינוס אינן קורין דלא נטלו חלק בארץ דממעט להו בספרי מאיש לפי פקודיו (במדבר כו) אע"פ שהיה להן חלק ע"י ירושה כ"ש הוא דלא קרי דלא עדיף מאמו: ההרא למעושי אדמת עבו"ם. תימה לרשב"א אמאי איצטריך הא לר"ת יש קנין לעכו"ם בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר דתנן (ע"ו דף כ:) אין משכירין בתים לעכו״ם בארץ ישראל ואין אריך לומר שדות ומפרש בגמ׳ _{ושם כא}.) מאי ואין אריך לומר שדות דמפקיע להו ממעשר נמי^ו ונראה לר״י דדלמא מהכא הוא דגמר בכל דוכתי דיש קנין מיהו אומר רשב"א דההיא דע"ז (דף כא. ושם) יש לומר אפי' כמאן דאמר אין קנין ושם מפורשי 🗆

כסיתא. אילן שגדל בים ויקר הרבה וקורין קורי"ל: ערי. אילן שגדילין בו ביי"ש וקורין לדיי"ר: ודולבי. קיישטניי"ר: בותבר' הקונה שני אילנום. סתמא לא קנה קרקע סביביו כלל ואפי׳ מקום האילן והרי הוא כמי שקנאן לפירותיו שכשייבש יעקרנו וילך: קנה קרקע.

דחשבי להו שדה החילן: הגדילו. הרחיבו הענפים הרבה: לא ישפה. לא יקלון אותן בעל הקרקע אע"פ שהצל רע לבית השלחין דכיון דחין לו קרקע לבעל האילנות שהרי שעבד לו שדהו לצורך האילנות כל צרכן שעל מנת כן לקחן: גוע. בגמרא [פב.] מפרש: שלו. של בעל החילן דמגוף חילנות קחתי: של בעל הקרקע. דכיון דמתחת לקרקע יוצא מקרקעו גדל: אם מתו. יבשו: אין לו קרקע. ליטע אילן אחר במקומן: קנה קרקע. דחשיבי שדה האילו. ובגמ׳ מפרש כמה יש לו הרחע והיאך נטועים דמלטרפי [שם:]: הגדילו. חוץ לקרקע שלהן: ישפה. המוכר דכיון דחין נטועין בשל מוכר כי חם בקרקע של לוקח והמוכר לא שעבד לו קרקע שלו אינו מניחן ליכנס בשלו מאחר שמזיקין לו: גבו' פנן הפס. במסכת בכורים: ואינו הורא. לפי שלא קנה קרקע ולא קרינא ביה פרי האדמה אשר נתתה לי (דברים כו). ולקמיה פריך א"כ למה מביא: מביא וקורא. ור"מ לטעמיה דס"ל קנה קרקע אבל באילן אחד מודה: מחייב. להביה בכורים בלוחח פירות שבחילן ואותה שביכרה תחלה קושר בה גמי לידע שמבכרת היא והאי דקתני

הקונה שני אילנות משום רבנן נקט להו דאילו רבי מאיר אפי׳ באילן אחד שאין לו קרקע מביא וקורא: משנה יחירא. הך דבכורים: אלא ש"מ מחייב היה ר"מ כו'. והכי קאמר אפי׳ אם כדבריכם כן הוא דשני אילנות אין להן קרקע אפי׳ הכי מביא וקורא דלא חיישינן לקרקע גבי מקרא בכורים: והכחיב אשר חביא מארלך. אבל לוקח פירות לא מביא ולא קורא: והכחיב אדמחך. ראשית בכורי אדמתך תביא: למעוטי אדמת עלו"ס. שאם יש לו לעכו"ם קרקע בארן ישראל ולקח ממנו פירות אין מביא מהן בכורים. ונראה בעיני דהכי גרסינן והכתיב אדמתך אדמתך שני פעמים כתיב ראשית בכורי אדמתך בספר ואלה שמות בואלה המשפטים נכגן ובכי תשא נלדן וקמשני חד למעוטי אדמת עכו"ם וחד למעוטי אדמת גר שהרי הגר עלמו מן המביאין ולא הוריז הוא כדתנז במסכת בכורים ופ״א מ״ד) שאיז יכול לומר אשר נשבע לאבוחינו לתח לנו [דברים כו] ואחא האי קרא למעוטי דהקונה מפירות קרקע שלו לא מביא ולא קורא: סיובסא. וכל הנך קראי דלעיל מידרשי בספרי [פרשת כי תבא] ובמסכת בכורים בפרק קמא: מאי

: ולעיל על.ז. ב) וב"מ היח: ח) [פעית עם, ן, כ) [ביית קיח: דעת רבי יהודה], ג) ביכורים פ״א מ״ו לעיל כו. גיטין דף מח., ד) [עי מוספות לעיל כו. ד״ה לא], ד) [עמ״ש על הגליון בתוס' ב"מ סא. ד"ה אלא], ו) [וע"ע מוס' חולין קג: ד"ה כל], ו) [במוס' ד"ה הא אמר וכו' וע"ש],

תורה אור השלם

ּ וְלְקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאַדְמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מאַרצָך אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךְ נֹתֵן לך ושמת בטנא והלכת אל זְקוֹם אֲשֶׁוּ יִּבְנֵוּוּ זֶהֶיךְּ לְשַׁבֵּן שְׁמוֹ שָׁם: דברים כו

2 ראשית בּכּוּרֵי אַדְמַתְרָּ 2 באשית הָבִיא בֵּית יְיִ אֱלֹהֶיךְ לֹא תְבָשֵׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמוֹ:

שמוז כגיס ג וְעַתָּה הָנֵּה הַבֵּאתִי אֶת רִאשִׁית ְפָּרִי הָאֲדְמָה אֲשֶׁר אַלהָיף: דברים כו י אַלהָיף: דהשְׁתַּחֲוֹיתָ לְפְנֵי יְיָ אַלהָיף: דברים כו י

מוסף רש"י

כסיתא. מין ען העולה נקרקע היס ושמו קוראל"ו (ר"ה כב:). ערי. לויר"ו שם האילן ואת פריו קורין ניי"ש (שם). דולבי. קשטאני"א mm. הקונה שני אילנות. המוכר שני אילנות לחבירו ולא המוכר שני חיננות נחבירו ונמ פירש לו קרקע (דעיד בה). הרי זה לא קנה קרקע. ביניהן וחולה להן וגם אם ממו אין לו קרקע ליעע אחרים אין לו קרקע ליעע אחרים במקומן, כדתנן לקמן, ולא קנה אלא לפירותיו כל זמן אתיא דאמרי מוכר בעין רעה מוכר, אבל אליבא דר"ע יש לו קרקע ליטע אחרים במקומן אם ימותו אלו (דעיד שם). מביא ואינו קורא. דלא מלי למימר פרי האדמה אשר נחתה לי (דעיד בז.

מוסף תוספות

א. דחובת הגוף היא ונוהגת בכל מקום. רמכ"ון. ב. וא"ת לרבנן למעוטי אדמת גר וגוי מנא להו דהא חד מהני איצטריך . למעוטי לוקח פירות מן למעוסי לוקח פירות מן השוק למאי דמקשי השתא וי"ל דלוקח פירות מן השוק נפקא להו מאשר נתת לי, דלא משמע להו דיהבת, לי זוזי דובני בהו, . וא״נ לדידהו גוי וגר מחד קרא נפקא להו משום דכל שהוא פטור אף אדמתו פטור. לשנ"ל, ג. ואע"ג דליכא איסורא בנטיעתו כיון שאין כל גידלוין כיון שאין כל גידלוין בתוך שלו אינו מביא. מכ"ן, T. וכיון שאברהם אב לכל העולם ונטלו חלק שט. ה. קויילן שלשה אבות שט. ה. קיילן שלשה אבות קס. וו. [ר"כ] שלשהאבות
העולם היו כאברהם. שס.
ו. דכל זמן שהיא של
ישראל כל מי שזורעה
חייב במעשר וכי זבנה
לעכו"ם, הזורעה פטור, ריש קנין, דאי אין קנין אין זי הפקעה מה שאין עכו״ם מעשר קרקע החייבת, הדתם פריך בית נמי מפקיע ממזוזה ומשני . מזוזה חובת הדר היא ואין . וה הפקעה. מוס' גיטיו מו. וד הפקעה. מוט ביפין מ. דמ״מ חשובה הפקעה מה וכו׳ שאינו מפריש ממנה מעשר וכו׳. מוס׳ ע״ז